

PATVIRTINTA
Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio
pagrindinės mokyklos direktoriaus
2020 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. V-12

**VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS
MOKINIŲ, BESIMOKANČIŲ PAGAL PRADINIO IR PAGRINDINIO UGDYMO
PROGRAMAS, FIZINIO PAJĘGUMO NUSTATYMO TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio pagrindinės mokyklos mokinių, besimokančių pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio pagrindinės mokyklos (toliau – mokykla) 1–10 klasių mokinių (toliau – mokinys) fizinio pajėgumo nustatymo tvarką. Aprašas parengtas vadovaujantis 2019 m. spalio 8 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-1153 „Dėl mokinių, besimokančių pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2. Apraše vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

2.1. **Mokinio fizinio pajėgumo testas** – užduotis, skirta nustatyti mokinio fizinio pajėgumo lygi.

2.2. Kitos Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos sporto įstatyme, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatyme, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme, Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatyme ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

3. Atliekant fizinio pajėgumo nustatymą, vadovaujamasi šiais principais:

3.1. Individualizavimo – remiamasi individualiomis mokinio amžiaus tarpsnio ir psichologinėmis ypatybėmis: gauti asmeniniai mokinio fizinio pajėgumo testų rezultatai aptariami su mokiniu individualiai, jie nelyginami su kitų mokinių rezultatais. Taikomos personalizuotos fizinio aktyvumo skatinimo priemonės, padedančios kreipti šį pokytį teigama linkme, sekamas mokinio fizinio pajėgumo testų rezultatų augimas.

3.2. Prieinamumo – atsižvelgiama į mokinio asmenines fizines, psichines ir raidos galimybes: mokinys atlieka kiekvieną fizinio pajėgumo nustatymo testą pagal savo išgales.

3.3. Konfidentialumo – mokinio fizinio pajėgumo testų rezultatai yra konfidentiali informacija, kurios tvarkymą reglamentuoja 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL 2016 L 119, p. 1) ir kiti asmens duomenų tvarkymą reglamentuojantys teisės aktai. Konfidentialią

informaciją mokinio fizinio pajėgumo ugdymo tikslais gali tvarkyti mokinio tėvai (įtėviai), mokinj ugdantys pradinių klasių mokytojai, fizinio ugdymo pamokas vedantys mokytojai (toliau – mokytojas), visuomenės sveikatos specialistai, vykdantys sveikatos priežiūrą mokykloje (toliau – visuomenės sveikatos specialistas) bei kiti asmenys, kuriems tokią teisę suteikia Lietuvos Respublikos teisės aktai. Mokinio rezultatai negali būti skelbiami ir (arba) viešai aptariami. Mokykla mokinio fizinio pajėgumo testų rezultatus tvarko mokinio fizinio aktyvumo ugdymo tikslais ir saugo teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų saugojimą ir archyvavimą, nustatyta tvarka.

4. Mokinį fizinio pajėgumo testų rezultatai negali būti naudojami mokinį ir mokyklų reitingavimui.

5. Mokinį fizinio pajėgumo testų rezultatų įvertinimo lentelėse (Aprašo 2 priedas) pateikti rezultatai negali būti traktuojami kaip mokiniams privalomos įvykdyti normos. Kiekvienos mokinio fizinės ypatybės priskyrimas Aprašo 14 punkte nurodytai zonai yra skirtas gerinti savo fizinį pajėgumą fizinio aktyvumo priemonėmis bei didinti mokinio suvokimui apie galimas grėsmes jo sveikatai.

II SKYRIUS **FIZINIO PAJĘGUMO NUSTATYMO TVARKA IR REKOMENDACIJŲ** **TEIKIMAS**

6. Fizinio pajėgumo nustatymas vykdomas mokyklose ir susideda iš Aprašo 7 punkte nurodytų mokinį fizinio pajėgumo testų atlikimo ir jų rezultatų įvertinimo.

7. Mokinį fizinio pajėgumo testai yra šie:

7.1. Mokiniams, besimokantiems pagal pradinio ugdymo programas:

7.1.1. „Šuolis į tolį iš vietas“ (kojų raumenų jėgai nustatyti);

7.1.2. „Teniso kamuoliuko metimas“ (rankų raumenų jėgai nustatyti);

7.1.3. „10 x 5 m bėgimas šaudykle“ (greitumui, vikrumui nustatyti);

7.1.4. „6 minučių bėgimas“ (širdies ir kraujagyslių sistemos pajėgumui nustatyti).

7.2. Mokiniams, besimokantiems pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas:

7.2.1. „Flamingas“ (pusiausvyrai nustatyti);

7.2.2. „Sėstis ir siekti“ (lankstumui nustatyti);

7.2.3. „Šuolis į tolį iš vietas“ (kojų raumenų jėgai nustatyti);

7.2.4. „Kybojimas sulenkdomis rankomis“ (raumenų ištvermei nustatyti);

7.2.5. „10 x 5 m bėgimas šaudykle“ (greitumui, vikrumui nustatyti);

7.2.6. „20 m bėgimas šaudykle“ (širdies ir kraujagyslių sistemos pajėgumui nustatyti).

8. Mokinį fizinio pajėgumo nustatymą atlieka mokytojas.

9. Fizinio pajėgumo nustatymas vykdomas ne rečiau kaip vieną kartą per mokslo metus (nuo vasario iki gegužės mėnesio).

10. Mokinių fizinio pajėgumo testų atlikimo metu mokiniams turi būti užtikrinta emociskai saugi aplinka.

11. Prieš atliekant fizinio pajėgumo nustatymą, mokytojas pristato mokiniams fizinio pajėgumo nustatymo tikslus, mokinių fizinio pajėgumo testų atlikimo metodiką ir rezultatų įvertinimo tvarką ir paaiškina, kad fizinio pajėgumo nustatymas nesiejamas su sportinio meistriškumo pasiekimais ar varžybomis, nebus vertinamas pažymiu, o yra skirtas mokinio fiziniams pajėgumui nustatyti ir jo kitimui stebėti. Pagal galimybes ir jam priskirtą kompetenciją atliekant šiame punkte nurodytą veiklą dalyvauja visuomenės sveikatos specialistas.

12. Mokinių fizinio pajėgumo testai atliekami Aprašo 7 punkte nustatyta eilės tvarka pagal Aprašo 1 priede nurodytą metodiką. Mokinys laikomas atlikusi fizinio pajėgumo nustatymą, kai jis iki galo atlieka visus Aprašo 7 punkte nurodytus mokinių fizinio pajėgumo testus.

13. Fizinis pajėgumas nustatomas tik pagrindinės fizinio ugdymo grupės mokiniams.

14. Mokinui atlikus fizinio pajėgumo testus, mokytojas ne vėliau kaip iki tų metų, kuriais buvo atliktas fizinio pajėgumo nustatymas, gegužės 15 d., vadovaudamasis Aprašo 2 priedu, priskiria mokinių fizinio pajėgumo testų rezultatus vienai iš šių fizinio pajėgumo zonų:

14.1. „Sveikatai palankus fizinis pajėgumas“ (arba žalia spalva), kuri rodo gerą, sveikatai palankų fizinių pajėgumą;

14.2. „Reikia tobulėti“ zona (arba geltona spalva), kuri rodo, kad mokinui reikia tobulinti savo fizines ypatybes siekiant sveikatai palankaus fizinio pajėgumo;

14.3. „Sveikatos rizikos zona“ (arba raudona spalva), kuri rodo mokinio sveikatai kylandžią riziką dėl jo fizinio pajėgumo lygio.

15. Mokyklos bendruomenė:

15.1. vaizdiniu (spalvomis) būdu žodžiu mokinui pateikia informaciją apie fizinio pajėgumo rezultatų priskyrimą Aprašo 14 punkte nurodytoms zonom;

15.2. raštu mokinio tėvams (globėjams, rūpintojams) suteikia informaciją apie mokinio fizinio pajėgumo rezultatų priskyrimą Aprašo 14 punkte nurodytoms zonom, pateikia rekomendacijas dėl mokinio fizinio pajėgumo gerinimo ugdyant atitinkamas fizines ypatybes pagal nustatyta formą:

15.2.1. Pradinio ugdymo mokiniams (Aprašo 4 priedas);

15.2.2. Pagrindinio ugdymo mokiniams (Aprašo 5 priedas).

16. Mokinių fizinių ypatybių įvertinimas pagal fizinio pajėgumo zonas ir rekomendacijos dėl mokinio fizinio pajėgumo gerinimo ugdyant atitinkamas fizines ypatybes pateikiami Aprašo 3 priede.

17. Jei mokinui fizinio pajėgumo nustatymo metu yra suakę 19 metų ar daugiau, jam taikomas Aprašo 2 priede priskiriamas 18 metų amžiaus mokinį fizinio pajėgumo rezultatų įvertinimas.

18. Atsižvelgdamas į Aprašo 3 priedą, individualias rekomendacijas mokinui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) dėl mokinio fizinio pajėgumo gerinimo ugdant atitinkamas fizines ypatybes teikia visuomenės sveikatos specialistas kartu su mokytoju, atsižvelgdami į individualias mokinio ypatybes bei jo sveikatos būklę:

18.1. jei mokinio fizinio pajėgumo rezultatai priskiriami Aprašo 14.1 ir 14.2 papunkčiuose nurodytoms zonom, tokią informaciją tėvams (globėjams) teikia mokytojas;

18.2. jei bent vienos mokinio fizinės ypatybės rezultatas priskirtas Aprašo 14.3 papunktyje nurodytai zonai, tokią informaciją tėvams (globėjams) teikia mokytojas ir ne vėliau kaip iki atitinkamų mokslo metų pabaigos organizuojamas individualus mokinio, tėvų, mokytojo ir visuomenės sveikatos specialisto susitikimas, kuriame aptariamos galimos rizikos mokinio sveikatai bei rekomendacijos atitinkamai (-oms) fizinei (-ėms) ypatybei (-ėms) gerinti.

19. Fizinio pajėgumo nustatymo metu mokinį pasiekti fizinio pajėgumo testų rezultatai pažymiais nevertinami.

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Už mokinį fizinio pajėgumo testų atlikimo kokybę atsako mokytojas.

21. Visuomenės sveikatos specialistas atlieka fizinio pajėgumo rezultatų analizę ir teikia rekomendacijas mokyklos bendruomenės nariams.

22. Mokytojas, atlikdamas fizinio pajėgumo nustatymą, vadovaujasi Pedagogų etikos kodeksu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. V-561 „Dėl Pedagogų etikos kodekso patvirtinimo“.

23. Su Aprašu pasirašytinai supažindinami pradinio ir pagrindinio ugdymo programos fizinio ugdymo mokytojai.

Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio
pagrindinės mokyklos mokinį,
besimokančių pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas,
fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos aprašo
1 priedas

VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS MOKINIŲ FIZINIO PAJĘGUMO TESTŲ ATLIKIMO METODIKA

I SKYRIUS MOKINIŲ, BESIMOKANČIŲ PAGAL PRADINIO IR PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMAS, FIZINIO PAJĘGUMO TESTŲ ATLIKIMO METODIKOS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokinį, besimokančių pagal pradinio ugdymo programas, fizinio pajėgumo testų atlikimo metodikos (toliau – Metodika) paskirtis – sudaryti sąlygas sveikatai palankiam mokinį fiziniam, emociniam ir socialiniam ugdymui(si).

2. Metodikos uždaviniai:

2.1. skatinti sveikatą stiprinančio fizinio aktyvumo poreikį, stebeti ir koreguoti šią veiklą pagal asmeninį fizinį parengtumą;

2.2. lavinti motoriką, judėjimo įgūdžius;

2.3. plėtoti fizinių ugdymosi galimybių ir judėjimo formų įvairovę.

3. Metodikos vykdymas:

3.1. Mokinį emocinis nuteikimas: testavimą atliekantis asmuo paaiškina mokinui, jog testavimas nėra varžybos, kad testavimo rezultatai nebus vertinami pažymiais.

3.2. Motyvavimas: testavimą atliekantis asmuo motyvuoja mokinius atliekant parinktas užduotis atskleisti savo fizinį pajėgumą, nesivaržant su kitais, nesiekiant viršyti savo fizinių galių ir fizinių galimybių, o tik parodant savo vidutinį fizinį pasirengimą ir fizinį pajėgumą.

3.3. Supažindinimas: testavimą atliekantis asmuo pristato mokiniams testo užduotis, paaiškina jų atlikimo techniką ir užduočių atlikimo reikalavimus. Pabrėžia, jog testai yra skirti mokinio fiziniams parengtumui matuoti ir fizinei pažangai nustatyti, todėl yra atliekami vieną ar du kartus per metus ir nėra skirti konvertuoti į pažymius.

3.4. Pagalba mokinui: testavimą atliekantis asmuo prieš mokinui atliekant kiekvieną užduotį, jam paaiškina, kaip atlikti užduotį bei, jei reikia, pademonstruoja užduoties atlikimo techniką; mokiniams sudaromos sąlygos pirmiau pabandyti atlikti testo užduotis, o tik po to fiksuoти testo rezultatą.

3.5. Stebėsenė: testavimą atliekantis asmuo stebi užduočių atlikimą ir fiksuoja mokinio atlirkų užduočių rezultatus.

3.6. Rekomendacijos: atlikus užduotis bei palyginus testų užduočių rezultatų progresą

(regresą), pateikiamos rekomendacijos kiekvienam mokiniui asmeniškai.

4. Mokinį, besimokančių pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) pateikiami fizinio pajėgumo testai yra skirti nustatyti mokinį fizinio pajėgumo lygi ir negali būti naudojami kaip pratimai fiziniams pajėgumui ugdyti.

5. Mokinį fizinio pajėgumo testai atliekami pagal Aprašo 7 punkte nurodytą eiliškumą.

II SKYRIUS

MOKINIŲ, BESIMOKANČIŲ PAGAL PRADINIO UGDYMO PROGRAMAS, FIZINIO PAJĖGUMO TESTŲ ATLIKIMO APRAŠYMAS

6. Mokinio fizinio pajėgumo testas „Šuolis į tolį iš vietas“.

6.1. Tikslas – nustatyti kojų raumenų jėgą.

6.2. Užduotis – nušokti kuo toliau iš vietas, atsispiriant abiem kojomis.

6.3. Priemonės:

6.3.1. neslidus kietas paviršius (pvz., salės grindys);

6.3.2. matavimo juosta;

6.3.3. lipni juosta atsispyrimo linijai pažymėti.

6.4. Mokinio veiksmai: mokinys atsistoja taip, kad tarp pėdų būtų tarpas, o kojų pirštai – prie linijos. Kojos sulenkiamos per kelius, o rankos ištiesiamos pirmyn, lygiagrečiai su paviršiumi, ant kurio stovi. Užsimojęs rankomis ir stipriai atsispyrės abiem kojomis vienu metu, mokinys šoka kuo toliau. Mokinys turi stengtis nušokti ant abiejų pėdų ir išlaikyti stabilią kūno padėtį. Testą mokinys atlieka du kartus, įskaitomas geresnis rezultatas.

6.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokinui testo eigą ir tikslus. Ant atsispyrimo paviršiaus priklijuojama ryškios spalvos lipni juosta atsispyrimo linijai pažymėti. Šalia jos padedama arba priklijuojama ne trumpesnė nei 3 metrų matavimo juosta. Stovėdamas vienoje pusėje, mokytojas registruoja rezultatus. Atstumas matuojamas nuo atsispyrimo linijos priekinio krašto iki kulnų mokinui nusileidus po šuolio. Jeigu mokinys žengė atbulas arba palietė už nugaros esančios grindų dangos paviršių kuria nors kūno dalimi, jam skiriamas papildomas šuolis. Atlikęs šuolių ir abiem kojomis nusileidęs ant žemės, mokinys stengiasi išlaikyti stabilią kūno padėtį. Skirtumai tarp rezultatų gali būti reikšmingi, todėl matuojama tiksliai. Pastaba: testas atliekamas mokinui avint sportinę avalynę tvirtai užrištais batų raišteliais.

6.6. Rezultatas: geresnis dviejų šuolių rezultatas, išreikštas centimetrais (pvz., šuolis 1 m – rezultatas 100 cm).

7. Mokinio fizinio pajėgumo testas „Teniso kamuoliuko metimas“.

7.1. Tikslas – nustatyti rankų raumenų jėgą.

7.2. Užduotis – kuo toliau numesti teniso kamuoliuką.

7.3. Priemonės:

7.3.1. teniso kamuoliukas;

7.3.2. erdvi patalpa arba lauko erdvė;

7.3.3. žymėjimo juosta (lipni arba kita, starto linijai pažymėti);

7.3.4. matavimo juosta (atstumui pamatuoti).

7.4. Mokinio veiksmai: mokinys ranka paima teniso kamuoliuką, užsimoja ir sviedžia kamuoliuką kiek gali toliau. Jei kamuoliukas metamas dešine ranka, prie starto linijos statoma kairė koja, jei kaire – statoma dešinė koja, nes taip mesti patogiau ir mokinio rezultatas bus geresnis. Mokinys kamuoliuką meta du kartus, išskaitomas geresnis rezultatas.

7.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokiniui testo eigą ir tikslus. Ant grindų lipnia juosta pažymima starto linija. Mokytojas stebi, kad mesdamas kamuoliuką mokinys neperžengtų šios linijos.

7.6. Rezultatas: dviejų bandymų metu gautas tolimesnis atstumas nuo starto linijos iki kamuoliuko kritimo ant žemės vietos, išreikštasis metrais.

8. Mokinio fizinio pajėgumo testas „10 x 5 m bėgimas šaudykle“.

8.1. Tikslas – nustatyti greitumą, vikrumą.

8.2. Užduotis: bėgti maksimaliu greičiu pirmyn ir atgal darant posūkius.

8.3. Priemonės:

8.3.1. švarios, neslidžios grindys. Jeigu naudojama kita danga, būtina įsitikinti, kad ja bėgti saugu;

8.3.2. chronometras;

8.3.3. lipni juosta 5 metrų distancijai pažymėti;

8.3.4. matavimo juosta 5 metrų atstumui pamatuoti.

8.4. Mokinio veiksmai : mokinys atsistoja už starto linijos ir pasiruošia bėgti: vieną pėdą pastato prie pat starto linijos. Po starto signalo jis kuo greičiau bėga prie finišo linijos ir atgal, prie starto linijos ir ją peržengia abiem pėdomis. Tai – vienas kartas. Šitaip mokinys bėga penkis kartus. Finišuodamas mokinys nemažina greičio. Kiekvieną kartą mokinys bėgdamas abiem kojomis peržengia linijas. Negalima bėgti ratu. Testas atliekamas vieną kartą.

8.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokiniui testo eigą ir tikslus. Ant grindų nubrėžiamos dvi lygiagrečios 5 m linijos 1,2 m atstumu viena nuo kitos. Linijų galai sujungiami šoninėmis kraštinėmis. Mokytojas stebi, kad mokinys kiekvieną kartą abiem pėdomis peržengtų galinę liniją, bėgtų tik pasirinktu taku ir kuo greičiau apsisuktų. Po kiekvieno bėgimo ciklo mokytojas skelbia nubėgtų ciklų skaičių. Testas baigiamas, kai viena mokinio pėda paliečia grindis už finišo linijos.

8.6. Rezultatas yra penkių bėgimo ciklų laikas, išreikštas sekundėmis.

9. Mokinio fizinio pajėgumo testas „6 minučių bėgimas“ (sis testas yra K. Kuperio testo, skirto nustatyti aerobinę ištvermę, supaprastinta versija).

9.1. Tikslas – nustatyti širdies ir kraujagyslių sistemos pajėgumą.

9.2. Užduotis – per 6 minutes įveikti kuo didesnį atstumą.

9.3. Priemonės:

9.3.1. stačiakampė aikštelė (mažiausiai 9x18 metrų, vienas ratas lygus 46 metram, pav., tinklinio aikštelė);

9.3.2. chronometras arba laikrodis;

9.3.3. matavimo juosta;

9.3.4. žymėjimo juosta;

9.3.5. žymėjimo bokšteliai.

9.4. Mokinio veiksmai: po signalo nuo pažymėto taško mokinys pradeda eiti arba bėgti kaip galima greičiau aplink stačiakampę aikštelę, apibėgdamas bokštelius iš išorinės pusės. Mokinys bėga 6 minutes, savo tempu. Skaičiuojami mokinio nubėgti / nueiti metrai, todėl per 6 minutes mokinys turi stengtis nubėgti / nueiti kuo daugiau. Jei mokinys pavargsta bėgti, gali eiti arba sustoti trumpam poilsiu. Jei mokiniui taip sunku, kad jis nebegali ir eiti, jis sustoja ir nebėtėsia testo. Pabaigęs testą mokinys sustoja ir laukia, kol ateina mokytojas ir pažymi mokinio sustojimo vietą.

9.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokiniui testo eigą ir tikslus bei pasirūpina, kad aikštelės paviršius būtų saugus, švarus, lygus. Žymėjimo bokšteliais pažymimi aikštelės kampai. Testą galima atlikti ir lauke, pažymint aikštelės perimetrą (kad būtų galima suskaičiuoti įveiktus metrus). Jei mokinys pavargsta ir nebegali bėgti, jam leidžiama eiti. Mokiniui leidžiama nutraukti testą, jei jis nebeturi jégų bėgti arba eiti visą reikiamą laiką. Mokytojas atkreipia mokinio dėmesį į tai, kad testo atlikimo pradžioje nereikia bėgti visu greičiu, o pavargus galima eiti ir (arba) trumpam sustoti pailsėti. Mokinį reikėtų paraginti bėgti arba eiti visas 6 minutes. Vienu metu galima testuoti kelis mokinius.

9.6. Rezultatas: įveiktas per 6 minutes atstumas išreikštas metrais (didesnis įveiktų metrų skaičius rodo geresnį rezultatą).

III SKYRIUS
MOKINIŲ, BESIMOKANČIŲ PAGAL PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMMAS,
FIZINIO PAJĖGUMO TESTŲ ATLIKIMO APRAŠYMAS

10. Mokinio fizinio pajėgumo testas „Flamingas“.

10.1. Tikslas – nustatyti pusiausvyrą.

10.2. Užduotis – kuo ilgiau išlaikyti pusiausvyrą, stovint viena koja ant nustatyto matmenų

buomelio.

10.3. Priemonės:

10.3.1. metalinis arba medinis $50 \times 4 \times 3$ cm buomelis, aptrauktas medžiaga (jos maksimalus storis 5 mm). Kuo daugiau buomelių, tuo daugiau mokinį vienu metu galima testuoti;

10.3.2. dvi 15 cm ilgio ir 2 cm pločio atramėlės buomelio stabilumui išlaikyti;

10.3.3. chronometrai (tieki, kiek turima buomelių), kuriuos sustabdžius ir pakartotinai paleidus, laikas skaičiuojamas toliau.

10.4. Mokinio veiksmai: stovėdamas ant buomelio (pagal išilginę jo ašį) patogesne koja, mokinys stengiasi kuo ilgiau išlaikyti pusiausvyrą. Kitą per kelj sulenkta koją jis laiko vienarnde ranka už kelties, taigi stovi kaip flamingas. Kita ranka mokinys gali sau padėti išlaikyti pusiausvyrą. Mokytojas, leisdamas atsiremti į savo ranką, padeda užimti taisyklingą padėtį. Testas prasideda, kai mokinys paleidžia mokytojo ranką. Mokinys mėgina išlaikyti tokią padėtį 1 min. Kiekvieną kartą, kai mokinys netenka pusiausvyros (kai paleidžia koją, prilaikomą ranką, arba kai bet kuria kūno dalimi paliečia grindis), testas nutraukiamas. Po kiekvieno tokio pusiausvyros praradimo mokinys judesi kartoja iš pradžių tol, kol pagal chronometrą baigiasi 1 min.

10.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokinui testo eigą ir tikslus. Mokytojas atsistoja priešais mokinį. Kad mokinys susipažintų su testu ir įsitikintų, jog visiškai suprato jo eigą, mokytojas leidžia jam vieną kartą pabandyti, o testuoja po šio bandymo. Chronometras įjungiamas, kai tik mokinys paleidžia mokytojo ranką. Tuo pačiu momentu, kai mokinys praranda pusiausvyrą, t. y. paleidžia ranka laikomą koją arba bet kuria kūno dalimi paliečia grindis, mokytojas sustabdo chronometrą. Po kiekvieno pusiausvyros praradimo mokytojas padeda mokinui užimti taisyklingą pradinę padėtį.

10.6. Rezultatas: užlipimų ant buomelio per 1 minutę skaičius (pvz., mokinio, kuris per 1 minutę nei karto neprarado pusiausvyros rezultatas yra 1; mokinio, 5 kartus praradusio pusiausvyrą per 1 minutę, rezultatas yra 6, nes jis užlipo ant buomelio 6 kartus).

10.7. Jeigu mokinys per pirmasias 30 sekundžių nukrinta 15 ir daugiau kartų, testas nutraukiamas, o rezultatas lygus 0.

11. Mokinio fizinio pajėgumo testas „Sėstis ir siekti“.

11.1. Tikslas – nustatyti lankstumą.

11.2. Užduotis – sėdint rankomis siekti kuo tolimesnio taško.

11.3. Priemonės:

11.3.1. 35 cm ilgio, 45 cm pločio ir 32 cm aukščio matavimo dėžė. Dėžės viršus – 55 cm ilgio ir 45 cm pločio plokštė, per 15 cm išlendantį už dėžės šoninės plokštumos, į kurią turi remtis mokinio pėdos. Ant matavimo dėžės viršutinės plokštumos vidurio yra matavimo skalė, sužymėta nuo 0 iki 50 cm.;

11.3.2. apie 30 cm ilgio liniuotę arba kitas plokščias daiktas (padėtas ant dėžės viršaus), kurį mokinys stumia, siekdamas kuo tolimesnio taško.

11.4. Mokinio veiksmai: mokinys atsisėda, pėdomis atsiremia į matavimo dėžės šoninį paviršių, o rankų pirštų galiukus padeda ant dėžės viršaus krašto. Nelenkdamas kelių, jis lenkiasi per liemenį pirmyn ir iš lėto, netrūkčiodamas rankų pirstais, stumia kuo toliau į priekį liniuotę. Tolimiausiam eilėje taške, kurį gali pasiekti, išbūna maždaug 2 sekundes, t. y. užfiksuoja tai padėtį. Testą mokinys atlieka du kartus, įskaitomas geresnis rezultatas.

11.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokinui testo eigą ir tikslus. Stovėdamas šalia mokinio, mokytojas laiko jo kojas, kad jos nebūtų lenkiamos per kelius. Prieš testo pradžią mokinys pirštų galais pasiekia matavimo dėžės kraštą, liesdamas liniuotę. Rezultatas nustatomas pagal tolimiausią pirštų galais pasiekta tašką ant skalės. Kad rezultatas būtų tikslus, mokinys šioje padėtyje išbūna tol, kol mokytojas suskaičiuoja iki dviejų. Jeigu abiejų rankų pirstais mokinys pasiekė nevienodą atstumą, rezultatas yra tų dviejų atstumų vidurkis. Mokytojas stebi, kad testas būtų atliekamas lėtai, be staigūj jūdesių. Antras bandymas skiriamas po trumpo poilsio.

11.6. Rezultatas: geresnis dviejų bandymų rezultatas (atstumas centimetrais, pasiektais pirštų galais ant matavimo dėžės viršaus esančios skalės).

12. Mokinio fizinio pajėgumo testas „Šuolis į tolį iš vietas“.

12.1. Tikslas – nustatyti raumenų jėgą.

12.2. Užduotis – nušokti kuo toliau iš vietas, atsispiriant abiem kojomis.

12.3. Priemonės:

12.3.1. neslidus kietas paviršius (pav., salės grindys);

12.3.2. matavimo juosta;

12.3.3. lipni juosta atsispyrimo linijai pažymėti.

12.4. Mokinio veiksmai: mokinys atsistoja taip, kad tarp pėdų būtų tarpas, o kojų pirstai – prie linijos. Jis sulenkia kojas per kelius, o rankas ištisiau pirmyn, lygiagrečiai su paviršiumi, ant kurio stovi. Užsimojęs rankomis ir stipriai atsispyrės abiem kojomis vienu metu, šoka kuo toliau. Mokinys stengiasi nušokti ant abiejų pėdų ir išlaikyti stabilią kūno padėtį. Testą mokinys atliks du kartus, įskaitomas geresnis rezultatas.

12.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokinui testo eigą ir tikslus. Ant atsispyrimo paviršiaus priklijuojama ryškios spalvos lipni juosta atsispyrimo linijai pažymėti. Šalia jos padedama arba priklijuojama ne trumpesnė nei 3 metrų matavimo juosta. Mokytojas, stovėdamas vienoje pusėje, regisitruoja rezultatus. Atstumas matuojamas nuo atsispyrimo linijos priekinio krašto iki kulnų mokinui nusileidus po šuolio. Jeigu mokinys žengė atbulas arba palietė už nugaros esančios grindų dangos paviršių kuria nors kūno dalimi, jam skiriamas papildomas šuolis. Atlikęs šuoli ir abiem kojomis nusileidęs ant žemės mokinys turi išlaikyti stabilią kūno padėtį. Skirtumai tarp rezultatų gali

būti reikšmingi, todėl matuojama tiksliai. Pastaba: testas atliekamas mokinui avint sportinę avalynę tvirtai užrištais batų raišteliais.

12.6. Rezultatas: geresnis dviejų šuolių rezultatas, išreikštas centimetrais (pvz., šuolis 1 m 56 cm – rezultatas 156 cm).

13. Mokinio fizinio pajėgumo testas „Kybojimas sulenkтомis rankomis“.

13.1. Tikslas – nustatyti raumenų ištvermę.

13.2. Užduotis – kuo ilgiau kyboti ant skersinio sulenkтомis rankomis.

13.3. Priemonės:

13.3.1. apvalus 2,5 cm skersmens skersinis, įtvirtintas tokiam aukštyje, kad mokinys, stovėdamas po juo, nepašokęs galėtų ji pasiekti (aukštaūgiams skersinis gali būti paaukštinamas);

13.3.2. chronometras;

13.3.3. suoliukas arba kėdė.

13.4. Mokinio veiksmai: mokinys atsistoja po skersiniu, uždeda ant jo rankas pečių platumu, pirštais apima ji iš viršaus, o nykščiu – iš apačios. Mokinio smakras turi iškilti virš skersinio. Ši padėtis išlaikoma kuo ilgiau, neliečiant smakru skersinio. Kai mokinio akys nusileidžia žemiau už skersinį, testas laikomas baigtu.

13.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokinui testo eigą ir tikslus. Mokinys stovi po skersiniu, rankomis suėmęs ji iš priekio pečių platumu. Skersinio aukštį mokytojas pasirinka pagal aukščiausio testuojamo mokinio ūgi (kėdė ar suoliukas yra pagalbinė priemonė skersiniui pasiekti). Svarbu, kad skersinis nebūtų pakabintas per aukštai. Mokinui palypėjus ant paaukštinimo, kai jo smakras atsiduria virš skersinio, ijjungiamas chronometras. Jei mokinys siūbuoja, mokytojas ji sustabdo. Mokytojas ragina mokinį kyboti kuo ilgiau. Chronometras išjungiamas, kai mokinio akys nusileidžia žemiau už skersinį. Testo atlikimo metu nesakomas laikas.

13.6. Rezultatas: kybojimo laikas, išreikštas sekundėmis.

14. Mokinio fizinio pajėgumo testas „10 x 5 m bėgimas šaudykle“.

14.1. Tikslas – nustatyti greitumą, vikrumą.

14.2. Užduotis – bėgti maksimaliu greičiu pirmyn ir atgal darant posūkius.

14.3. Priemonės:

14.3.1. švarios, neslidžios grindys. Jeigu naudojama kita danga, būtina įsitikinti, kad ja bėgti saugu;

14.3.2. chronometras;

14.3.3. lipni juosta 5 metrų distancijai pažymeti;

14.3.4. matavimo juosta 5 metrų atstumui pamatuoti.

14.4. Mokinio veiksmai: mokinys atsistoja už starto linijos, pasiruošia bėgti: vieną pėdą pastato prie pat starto linijos. Po starto signalo mokinys kuo greičiau bėga prie finišo linijos ir atgal, prie

starto linijos ir peržengia ją abiem pėdomis. Tai bus vienas kartas. Šitaip mokinys bėga penkis kartus, finišuodamas nemažina greičio. Testas atliekamas vieną kartą. Kiekvieną kartą mokinys bėgdamas turi abiem kojomis peržengti linijas. Negalima bėgti ratu.

14.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokiniui testo eigą ir tikslus. Ant grindų nubrėžiamos dvi lygiagrečios 5 m linijos 1,2 m atstumu viena nuo kitos. Linijų galai sujungiami šoninėmis kraštinėmis. Mokytojas stebi, kad mokinys kiekvieną kartą abiem pėdomis peržengtų galinę liniją, bėgtų tik pasirinktu taku ir kuo greičiau apsisuktų. Po kiekvieno bėgimo ciklo mokytojas skelbia nubėgtą ciklą skaičių. Testas baigiamas, kai viena mokinio pėda paliečia grindis už finišo linijos.

14.6. Rezultatas: penkių bėgimo ciklų laikas, išreikštasis sekundėmis.

15. Mokinio fizinio pajėgumo testas „20 m bėgimas šaudykle“.

15.1. Tikslas – nustatyti širdies ir kraujagyslių sistemos pajėgumą.

15.2. Užduotis – kuo ilgiau bėgti pirmyn-atgal pagal garso signalo tempą.

15.3. Priemonės:

15.3.1. sporto salė arba erdvi patalpa, kurioje galima paženklini 20 m ilgio bėgimo taką;

15.3.2. 20 m ilgio ruletė;

15.3.3. lipni juosta 20 m bėgimo tako pradžiai ir pabaigai paženklini;

15.3.4. garso sistema su testo garso įrašu (garso įrašas pateikiamas elektronine forma);

15.4. Mokinio veiksmai: testas, kurį mokinys atliks, vertina organizmo maksimalų aerobinį pajėgumą (kitaip sakant, ištvermę), todėl mokinys neturėtų viršyti savo galimybų. Tai bėgimas pirmyn ir atgal 20 m bėgimo taku. Bėgimo greitis diktuojamas pagal įrašytą garso signalą. Testą mokinys pradeda greitu ėjimu ir eina arba bėga tokiu tempu, kad, nuskambėjus garso signalui, būtų viename arba kitame 20 m bėgimo tako gale (leistina tik 1 m paklaida). Pėda jis paliečia galinę liniją ir, greitai apsisukęs, bėga iki kitos galinės linijos. Iš pradžių bėgimo greitis būna mažas, jis kaskart, kiekvieną minutę didinamas. Tempą diktuoja garso signalas. Mokinys stengiasi kuo ilgiau išlaikyti nustatytą bėgimo ritmą. Kai mokinys nebepajėgia išlaikyti to ritmo arba pajunta, kad nebeįstengia ilgiau bėgti, jis turi sustoti. Testo trukmė individuali: kuo mokinio pajėgumas geresnis, tuo ilgiau jis gebės tapti testą.

15.5. Mokytojo veiksmai: mokytojas išaiškina mokiniui testo eigą ir tikslus. Parenkama testavimo vieta; abiejuose bėgimo tako galuose būtinai paliekamas vieno metro laisvas plotas. Kuo didesnis 20 m bėgimo tako plotis, tuo daugiau mokinį vienu metu testuojama: kiekvienam mokinui skirti ne mažesnis kaip 1 m pločio bėgimo takelis. Bėgimo tako dangai turi būti vienarūšė. Mokytojas ryškiai paženklinia abi 20 m bėgimo tako galines linijas. Mokytojas pasirūpina testavimui reikalinga garso sistema, patikrina garso signalo įrašo kokybę. Mokytojas stebi mokinius ir nutraukia testo atlikimą tiems mokiniams, kuriems fizinis krūvis gali būti per didelis. Mokytojas seka garso

jrašo metu skelbiamus skaičius.

15.6. Rezultatas: užrašytas paskutinis išgirstas skaičius iš garso jrašo mokiniui sustojus, rodantis minučių, per kurias jis bėgo, skaičių.

15.7. Šio testo fizinis krūvis maksimalus, taigi norint gauti informatyvius duomenis, būtina, kad testuojami mokiniai gerai suvoktų bėgimo motyvus ir nesistengtų viršyti savo gebėjimų. Vaikų pastangos turėtų būti kuo didesnės, bet neviršyti maksimalių. Ši testą nuo pradžios iki pat pabaigos geba atlikti tik keletas mokiniių.

16. Atlikus užduotis, testavimą atliekantis asmuo padėkoja mokiniams už dalyvavimą ir paaiškina, kad, kai tik bus suvesti rezultatai, jie gaus išsamią informaciją apie savo fizinio pajėgumo lygi ir išsamias rekomendacijas, kaip ji pagerinti. Mokiniams taip pat primenama / užtikrinama, jog ir testavimo rezultatai, ir rekomendacijos bus pateikiamas kiekvienam mokiniui asmeniškai.

Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio pagrindinės mokyklos mokinį, besimokančių pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos aprašo
2 priedas

VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS MOKINIŲ FIZINIO PAJĘGUMO TESTŲ REZULTATŲ ĮVERTINIMO LENTELĖS

I SKYRIUS MOKINŲ, BESIMOKANČIŲ PAGAL PRADINIO UGDYMO PROGRAMAS, FIZINIO PAJĘGUMO TESTŲ REZULTATŲ ĮVERTINIMO LENTELĖS

1 lentelė. Šuolis iš vietas į toli (cm) (berniukai)

Amžius metais	Sveikatos rizikos zona	Tobulėjimo zona	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
7	≤ 77	78–112	≥ 113
8	≤ 90	91–118	≥ 119
9	≤ 94	95–133	≥ 134
10	≤ 101	102–139	≥ 140

2 lentelė. Šuolis iš vietas į toli (cm) (mergaitės)

Amžius metais	Sveikatos rizikos zona	Tobulėjimo zona	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
7	≤ 80	81–101	≥ 102
8	≤ 82	83–108	≥ 109
9	≤ 90	91–123	≥ 124
10	≤ 96	97–126	≥ 127

3 lentelė. Teniso kamuoliuko metimas (m) (berniukai)

Amžius metais	Sveikatos rizikos zona	Tobulėjimo zona	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
7	$\leq 6,5$	7,0–9,0	$\geq 9,5$
8	$\leq 7,0$	7,5–12,0	$\geq 12,5$
9	$\leq 8,0$	8,5–13,5	$\geq 14,0$
10	$\leq 9,5$	10,0–15,0	$\geq 15,5$

4 lentelė. Teniso kamuoliuko metimas (m) (mergaitės)

Amžius metais	Sveikatos rizikos zona	Tobulėjimo zona	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
7	$\leq 5,0$	5,5–7,0	$\geq 7,5$
8	$\leq 6,0$	6,5–9,0	$\geq 9,5$
9	$\leq 6,5$	7,0–10,0	$\geq 10,5$
10	$\leq 7,0$	7,5–11,0	$\geq 11,5$

5 lentelė. 10 x 5 m bėgimas šaudykle (s) (berniukai)

Amžius metais	Sveikatos rizikos zona	Tobulėjimo zona	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
7	$\geq 24,73$	24,72–20,80	$\leq 20,79$
8	$\geq 24,12$	24,11–20,51	$\leq 20,50$
9	$\geq 22,00$	21,99–19,63	$\leq 19,62$
10	$\geq 21,96$	21,95–19,00	$\leq 18,99$

6 lentelė. 10 x 5 m bėgimas (s) (mergaitės)

Amžius metais	Sveikatos rizikos zona	Tobulėjimo zona	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
7	$\geq 25,73$	25,72–22,60	$\leq 22,59$
8	$\geq 25,00$	24,99–21,63	$\leq 21,62$
9	$\geq 23,13$	23,12–20,08	$\leq 20,07$
10	$\geq 22,60$	22,59–20,06	$\leq 20,05$

7 lentelė. 6 min. bėgimas (m) (berniukai)

Amžius metais	Sveikatos rizikos zona	Tobulėjimo zona	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
7	≤ 580	581–820	≥ 821
8	≤ 611	612–851	≥ 852
9	≤ 624	625–896	≥ 897
10	≤ 640	641–910	≥ 911

8 lentelė. 6 min bėgimas (m) (mergaitės)

Amžius metais	Sveikatos rizikos zona	Tobulėjimo zona	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
7	≤ 531	532–753	≥ 754
8	≤ 574	575–765	≥ 766
9	≤ 595	596–854	≥ 855
10	≤ 680	681–875	≥ 876

II SKYRIUS**MOKINŲ, BESIMOKANČIŲ PAGAL PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMMAS, FIZINIO PAJĘGUMO TESTŲ REZULTATŪ ĮVERTINIMO LENTELĖS****9 lentelė. „Flamingas“ (užlipimų ant buomelio skaičius/1min) (berniukai)**

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	≥ 22	10–21	≤ 9
12	≥ 21	10–20	≤ 9
13	≥ 21	10–20	≤ 9
14	≥ 20	10–19	≤ 9
15	≥ 19	10–18	≤ 9
16	≥ 19	10–18	≤ 9
17	≥ 18	10–17	≤ 9
18	≥ 18	9–17	≤ 8

10 lentelė. „Flamingas“ (užlipimų ant buomelio skaičius/1min) (mergaitės)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	≥19	9–18	≤8
12	≥19	9–18	≤8
13	≥19	9–18	≤8
14	≥18	9–17	≤8
15	≥18	9–17	≤8
16	≥17	9–16	≤8
17	≥17	9–16	≤8
18	≥16	9–15	≤8

11 lentelė. „Sėstis ir siekti“ (cm) (berniukai)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	≤5	6–12	≥13
12	≤5	6–14	≥15
13	≤5	6–15	≥16
14	≤5	6–16	≥17
15	≤5	6–17	≥18
16	≤6	7–18	≥19
17	≤6	7–20	≥21
18	≤6	7–21	≥22

12 lentelė. „Sėstis ir siekti“ (cm) (mergaitės)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	≤9	10–18	≥19
12	≤9	10–19	≥20
13	≤9	10–20	≥21
14	≤9	10–21	≥22
15	≤9	10–22	≥23
16	≤9	10–23	≥24
17	≤9	10–24	≥25
18	≤9	10–24	≥25

13 lentelė. „Šuolis į tolį iš vietas“ (cm) (berniukai)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	≤126	127–155	≥156
12	≤131	132–165	≥166
13	≤137	138–176	≥177
14	≤142	143–187	≥188
15	≤148	149–198	≥199
16	≤153	154–209	≥210
17	≤159	160–220	≥221
18	≤164	165–231	≥232

14 lentelė. „Šuolis į tolį iš vietas“ (cm) (mergaitės)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	≤115	116–146	≥147
12	≤117	118–149	≥150
13	≤120	121–152	≥153
14	≤122	123–155	≥156
15	≤124	125–158	≥159
16	≤127	128–161	≥162
17	≤129	130–164	≥165
18	≤131	132–167	≥168

15 lentelė. „Kybojimas sulenkdomis rankomis“ (s) (berniukai)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	≤1,4	1,5–10,6	≥10,7
12	≤1,7	1,8–12,5	≥12,6
13	≤2,0	2,1–14,3	≥14,4
14	≤2,2	2,3–16,2	≥16,3
15	≤2,5	2,6–18,1	≥18,2
16	≤2,8	2,9–19,9	≥20,0
17	≤3,0	3,1–21,8	≥21,9
18	≤3,3	3,4–23,7	≥23,8

16 lentelė. „Kybojimas sulenkdomis rankomis“ (s) (mergaitės)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	≤1,0	1,1–6,5	≥6,6
12	≤1,1	1,2–6,5	≥6,6
13	≤1,1	1,2–6,5	≥6,6
14	≤1,1	1,2–6,5	≥6,6
15	≤1,1	1,2–6,5	≥6,6
16	≤1,1	1,2–6,5	≥6,6
17	≤1,2	1,3–6,5	≥6,6
18	≤1,2	1,3–6,5	≥6,6

17 lentelė. „10 x 5 m bėgimas šaudykle“ (s) (berniukai)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	≥25,1	21,5–25,0	≤21,4
12	≥24,9	21,2–24,8	≤21,1
13	≥24,7	20,9–24,6	≤20,8
14	≥24,5	20,6–24,4	≤20,5
15	≥24,3	20,3–24,2	≤20,2
16	≥24,1	20,0–24,0	≤19,9
17	≥23,9	19,7–23,8	≤19,6
18	≥23,7	19,3–23,6	≤19,2

18 lentelė. „10 x 5 m bėgimas šaudykle“ (s) (mergaitės)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	$\geq 25,8$	22,3–25,7	$\leq 22,2$
12	$\geq 25,7$	22,3–25,6	$\leq 22,2$
13	$\geq 25,6$	22,3–25,5	$\leq 22,2$
14	$\geq 25,6$	22,2–25,5	$\leq 22,1$
15	$\geq 25,6$	22,2–25,5	$\leq 22,1$
16	$\geq 25,5$	22,2–25,4	$\leq 22,1$
17	$\geq 25,5$	22,2–25,4	$\leq 22,1$
18	$\geq 25,4$	22,1–25,3	$\leq 22,0$

19 lentelė. „20 m bėgimas šaudykle“ (min.) (berniukai)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	1	2–3	≥ 4
12	1	2–4	≥ 5
13	≤ 2	3–4	≥ 5
14	≤ 2	3–4	≥ 5
15	≤ 2	3–5	≥ 6
16	≤ 2	3–6	≥ 7
17	≤ 2	3–6	≥ 7
18	≤ 3	4–6	≥ 7

20 lentelė. „20 m bėgimas šaudykle“ (min.) (mergaitės)

Amžius	Sveikatos rizikos zona	Reikia tobulėti	Sveikatai palankaus fizinio pajėgumo zona
11	1	2–3	≥ 4
12	1	2–3	≥ 4
13	1	2–3	≥ 4
14	≤ 2	3–4	≥ 5
15	≤ 2	3–4	≥ 5
16	≤ 2	3–4	≥ 5
17	≤ 2	3–4	≥ 5
18	≤ 2	3–4	≥ 5

Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio pagrindinės mokyklos mokinį, besimokančių pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos aprašo
3 priedas

**VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS
MOKINIŲ FIZINIŲ YPATYBIŲ ĮVERTINIMAS PAGAL FIZINIO PAJĘGUMO TESTŲ
REZULTATUS IR MOKINIŲ FIZINIŲ YPATYBIŲ GERINIMO REKOMENDACIJOS**

1. Mokinį, besimokančių pagal pradinio ugdymo programas, fizinių ypatybių įvertinimas ir jų fizinio pajėgumo gerinimo rekomendacijos:

Eil. Nr.	Fizinė ypatybė	Fizinės ypatybės aprašymas	Fizinio pajėgumo zona		
			Sveikatai palankus fizinis pajėgumas (žalia spalva)	Reikia tobulėti (geltona spalva)	Sveikatos rizikos zona (raudona spalva)
1.	Kojų raumenų jėga (testas – „Šuolis į tolį iš vietas“)	Kojų raumenų jėga atspindi kojų raumenų gebėjimą įveikti pasipriešinimą. Staigioji / sprogstamoji kojų raumenų jėga – jėga, pasireiškianti per trumpą laiką.	Ką tai rodo? Raumenų jėga yra pakankama, siekiant užtikrinti darnų organizmo vystymasi ir apsisaugoti nuo kaulų mineralų tankio mažėjimo ir su tuo susijusių traumų rizikos. Didesnė raumenų jėga siejasi su geresne laikysena, mažesne raumenų pažeidimo rizika, palankesne kaulų mase, mažesne osteoporozės rizika, geresniu gliukozės pasisavinimu, geresne medžiagų apykaita ilsintis, o tai padeda kontroliuoti kūno svorį.	Ką tai rodo? Mažesnė raumenų jėga siejasi su blogesne laikysena, didesne raumenų pažeidimo rizika, mažesne kaulų mase, blogesniu gliukozės pasisavinimu, blogesne medžiagų apykaita ilsintis. Gali būti sunku atlakti raumenų jėgos reikalaujančias fizines veiklas.	Ką tai rodo? Silpnai išsivystęs kojų ir bendras raumenynas sąlygoja prastą laikyseną, padidėjusių kritimų riziką. Prognozuojamas didesnis kaulų mineralų tankio mažėjimas, t. y. atsiranda kaulų retėjimo rizika suaugusiojo amžiuje. Maža raumenų jėga siejasi su didele raumenų pažeidimo rizika, blogu gliukozės pasisavinimu. Maža kojų raumenų jėga neužtikrina viršutinės kūno dalies stabilumo, greičiau pavargstama vaikštant, bėgiant, žaidžiant. Silpnai išsivystęs kojų ir bendras raumenynas šiame amžiaus tarpsnyje yra pataisomas raumenų treniruotėmis, jei jo nesąlygoja kokie nors fiziniai sutrikimai, ligos.

Rekomenduojama:
Siekiant palaikyti kojų raumenų jėgą, reikėtų apatinės

Rekomenduojama:
Siekiant lavinti kojų raumenų jėgą, reikėtų apatinės kūno dalies

Rekomenduojama:
Siekiant lavinti kojų raumenų jėgą, reikėtų apatinės kūno dalies

		<p>kūno dalies treniruotėms skirti bent po 20–30 minučių 2–3 kartus per savaitę, nuosekliai didinant køjų pratimų pakartojimų skaičių.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pliometriniai pratimai (pašokimas iš statinės padėties) – pašokimas ant paaukštintos platformos iš statinės padėties. • Izometriniai pratimai – pritūpimai, priglaudus nugarą prie sienos; gulint ant nugaros, spausti kamuolių tarp sulenkto kojų. • Šuoliai iš vietas ir šuoliukai. Sie, išlaikant balansą nusileidimo ant pagrindo fazėje yra veiksmingesni, nei šuoliai ir šuoliukai tuo pat vėl atšokus nuo pagrindo. • Šoninis éjimas. Iš pradinės pozicijos, kai kojos pečių plotyje ir sulenkatos per kelius, vidutinio ilgio žingsniais žengiama į šoną. Taip žingsniuojama neištiesus kelių kelis žingsnius į vieną pusę, kelis – į kitą. Rankos laikomos priešais save. • Šuoliukai su šokdyne. 	<p>treniruotėms skirti bent po 20–30 min. 2–3 kartus per savaitę, nuosekliai didinant køjų pratimų pakartojimų skaičių.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pliometriniai pratimai (pašokimas iš statinės padėties) – pašokimas ant paaukštintos platformos iš statinės padėties. • Izometriniai pratimai – pritūpimai, priglaudus nugarą prie sienos; gulint ant nugaros, spausti kamuolių tarp sulenkto kojų. • Šuoliai iš vietas ir šuoliukai. Sie, išlaikant balansą nusileidimo ant pagrindo fazėje yra veiksmingesni, nei šuoliai ir šuoliukai tuo pat vėl atšokus nuo pagrindo. • Šoninis éjimas. Iš pradinės pozicijos, kai kojos pečių plotyje ir sulenkatos per kelius, vidutinio ilgio žingsniais žengiama į šoną. Taip žingsniuojama neištiesus kelių kelis žingsnius į vieną pusę, kelis – į kitą. Rankos laikomos priešais save. • Šuoliukai su šokdyne.
--	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Šuoliukai su šokdyne. 		
Kojų raumenų jėgai ugdyti rekomenduojamos šios sporto šakos / sportinės veiklos: kovos menai, futbolas, sportinė gimnastika, sportiniai šokiai, gatvės šokiai, dailusis čiuožimas, ledo ritulys, žolės riedulys, slidinėjimas, vandens slidės, šuoliai ant batuto.					
2.	Rankų raumenų jėga (testas – „Teniso kamuoliuko metimas“)	Rankų raumenų gebėjimas įveikti pasipriešinimą.	<p>Ką tai rodo?</p> <p>Gera išsivysčiusius rankų raumenis ir su jais susijusius motorinius igūdžius, kurių dėka nekyla sunkumų buityje arba žaidžiant dėl greito rankų raumenų nuovargio.</p> <p>Didesnė už vidutinę rankų ir kojų raumenų jėga prognozuoja 30–40 procentų mažesnį mirtingumą nuo lėtinės neinfekcinių ligų.</p>	<p>Ką tai rodo?</p> <p>Nepakankamas motorinių igūdžių su objektu (pvz., kamuoliu, raketė) išsivystymas.</p> <p>Rankos greičiau pavargsta (astenizuojasi), atliekant jomis pasikartojančius judesius. Dėl to, prasčiau sekasi žaisti kai kuriuos žaidimus (pvz., su kamuoliu, badmintoną); plaukti, imtyniauti.</p> <p>Mažesnė už vidutinę rankų ir kojų raumenų jėga siejasi su didesniu mirtingumu nuo lėtinės neinfekcinių ligų.</p>	<p>Ką tai rodo?</p> <p>Silpnai išvystyti didieji motoriniai igūdžiai naudojant objektą (pvz., kamuoli). Sunku pakelti ir išlaikyti didesnį svorį. Rankos greitai pavargsta, atliekant jomis pasikartojančius judesius. Dėl to, prasčiau sekasi žaisti kai kuriuos žaidimus (pvz., su kamuoliu, badmintoną), plaukti, imtyniauti, atlikti kai kuriuos darbus buityje.</p> <p>Mažesnė už vidutinę rankų ir kojų raumenų jėga siejasi su didesniu mirtingumu nuo lėtinės neinfekcinių ligų.</p> <p>Jei raumenų silpnumas nėra išsvystęs dėl ligos (pvz., anemijos), šiame amžiaus tarpsnyje problemą nesunku išspręsti treniruojantis.</p>

			svoriais, rekomenduojama trenerio priežiūra.	Pratimai, įveikiant elastinių juostų pasipriešinimą.	sekundes iki 60 sekundžių. Izometriniai pratimai, kai svarmuo rankose tiesiog laikomas, tinkta pradedantiems sportuoti.
Rankų raumenų jėgai ugdyti rekomenduojančios šios sporto šakos: rankinis, tinklinis, krepšinis, rankų lenkimas, virvės traukimasis, šaudymas iš lanko, fechtavimasis, plaukimasis.					
3.	Greitumas, vikrumas (testas – „10 x 5 m bėgimas šaudykle“)	Vikumas – tai gebėjimas greitai pakeisti kūno judėjimo kryptį, tiksliai kontroliuojant judesius. Greitumas yra gebėjimas atlikti judesius, veiksmus įvairiomis sąlygomis (ir esant pasipriešinimui) per trumpiausią laiką.	<p>Ką tai rodo?</p> <p>Ši gerai išvystyta fizinė ypatybė leidžia vaikui aktyviai ir efektyviai įsitrukinti į sportines veiklas. Ji yra susijusi su geresniu savęs įvertinimu ir skatina įsitrukimą į komandinus žaidimus ir veiklas. Ši ypatybė, gerindama kūno mechaniką, apsaugo žmogų nuo traumų.</p> <p>Didesniu greitumu ir vikrumu paprastai pasižymi neturintys antsvorio ar nutukimo asmenys.</p>	<p>Ką tai rodo?</p> <p>Mažesnis greitumas ir vikrumas salygoja tobulintiną judesių kontrolę. Atsistatymas po intensyvaus fizinio krūvio nepakankamai greitas.</p> <p>Mažesnis greitumas ir vikrumas siejamas su antsvoriu ar nutukimu.</p>	<p>Ką tai rodo?</p> <p>Mažas greitumas ir vikrumas rodo, jog vaikas nepakankamai gerai kontroliuoja savo judesius. Padidėja kritimų, traumų rizika. Ilgiau atsistatoma po intensyvaus fizinio krūvio.</p> <p>Mažesnis greitumas ir vikrumas siejamas su antsvoriu ar nutukimu.</p>
			<p>Rekomenduojama:</p> <p>Siekiant palaikyti pakankamą greitumą ir vikrumą rekomenduojami judrieji žaidimai (pvz., kvadratas) ir su greitais judesiais susiję pratimai.</p>	<p>Rekomenduojama:</p> <p>Siekiant gerinti greitumą ir vikrumą rekomenduojami judrieji žaidimai (pvz., kvadratas) ir su greitais judesiais susiję pratimai.</p> <p>Per treniruotę siūloma ugdyti greitumą atliekant nuo 1 iki 5 skirtingų pratimų (judesių). Būtina atsiminti, kad kuo daugiau atliekama skirtingų pratimų, tuo mažiau jie turi būti panašūs. Be to, jei didinamas pratimų skaičius, tai mažinamas vieno pratimo serijų skaičius. Optimalus vieno pratimo serijų</p>	<p>Rekomenduojama:</p> <p>Pradžioje lavinti tikslumą, vėliau didinti greitį.</p> <p>Pratimai judesių tikslumui ir greičiui, patiesus ant horizontalaus paviršiaus virvines kopėčias.</p> <p>Tarp pratimų serijų būtinas atsipalaidavimas, nes pavargęs raumuo netobulėja. Būtina ilsėtis nuo 30 s iki 3 min., bet ne trumpiau ir ne ilgiau. Atlikti tiek vieno pratimo serijų, kiek vaikas jaučiasi pajėgus, pamazū didinant serijų skaičių iki 10.</p>

				skaičius svyruoja nuo 5 iki 10.	
Greitumui, vikrumui ugdyti rekomenduojamos šios sporto šakos: futbolas, krepšinis, lengvoji atletika, tenisas, rankinis, orientavimosi sportas, biatlonas, beisbolas, regbis.					
4.	Širdies ir kraujagyslių sistemos pajégumas (testas – 6 minučių bėgimas)	Tai organizmo gebėjimas pasipriešinti nuovargiui, kurį sukelia ilgai trunkantis fizinis krūvis. Atspindi bendrą širdies ir kraujagyslių sistemos pajégumą bei kvėpavimo sistemos galimybes tiekti deguonij ilgalaikio fizinio krūvio metu.	Ką tai rodo? Antsvorio, nutukimo ir metabolinio sindromo rizika yra labai maža. Dėl to mažesnė tikimybė ateityje susirgti širdies-kraujagyslių ligomis su sąlyga, kad bus palaikomas optimalus fizinis aktyvumas, mažiausiai 1 val. (geriau kelias valandas) per dieną vidutinio ar didelio fizinio aktyvumo veiklų.	Ką tai rodo? Yra antsvorio, nutukimo ir metabolinio sindromo (sutrikusios medžiagų apykaitos) rizika. Atliekant fizines veiklas, greičiau pavargstama, dūstama. Jei tai nėra kokios nors lėtinės ar igimtos ligos pasekmė, gali būti, kad vaikas sąlyginai daug laiko praleidžia pasyviai. Šio amžiaus vaikams būtina būti vidutiniškai ar intensyviai fiziškai aktyviems ne mažiau nei 1 val. (geriau kelias valandas) per dieną.	Ką tai rodo? Padidėjusi antsvorio, nutukimo ir metabolinio sindromo (sutrikusios medžiagų apykaitos) rizika. Greitai pavargstama, dūstama, atliekant fizines veiklas. Jei tai nėra kokios nors lėtinės ar igimtos ligos pasekmė, gali būti, kad vaikas daug laiko praleidžia pasyviai. Šio amžiaus vaikams būtina būti vidutiniškai ar intensyviai fiziškai aktyviems ne mažiau nei 1 val. (geriau kelias valandas) per dieną.
Rekomenduojama: Intervalinės treniruotės – didelio intensyvumo fizinė veikla kaitaliojama su ženkliai pasyvesnės veiklos intervalais. Ištvermė lavinantys pratimai apima ilgų nuotolių bėgimą, važiavimą dviračiu, plaukimą. Tokie užsiėmimai padeda 5–6 proc. padidinti vaikų ir paauglių deguonies suvartojimą. Aktyvūs žaidimai: kvadratas, krepšinis, futbolas, gaudynės.					
Širdies ir kraujagyslių sistemos pajégumui ugdyti rekomenduojamos šios sporto šakos / sportinės veiklos: lengvoji atletika, orientavimosi sportas, dviračių sportas, sportiniai šokiai, gatvės šokiai, aerobika.					

2. Mokinį, besimokančių pagal pagrindinio ugdymo programas, fizinių ypatybių įvertinimas ir jų fizinio pajėgumo gerinimo rekomendacijos:

Eil. nr.	Fizinė ypatybė	Fizinės ypatybės aprašymas	Fizinio pajėgumo zona		
			Sveikatai palankus fizinis pajėgumas (žalia spalva)	Reikia tobulėti (geltona spalva)	Rizikos zona (raudona spalva)
1.	Pusiausvyra (testas – „Flamingas“)	Gebėjimas išlaikyti masės centrą ant pagrindo, stovint (statinis balansas) arba judant (dinaminis balansas).	Ką tai rodo? Vestibulinė sistema, sąnarių ir kaulų funkcijos nesutrikusios. Maža griuvimų ir su tuo susijusių pažeidimų rizika.	Ką tai rodo? Jei tai nėra augimo spurto laikotarpis ar liga, tuomet rezultatai gali rodyti vestibulinės sistemos sutrikimus, sąnarių ir kaulų funkcijos sutrikimus (pvz., viena koja ilgesnė), nesimetrišką kairės ir dešinės pusės raumenų išsvystymą, propriocepčijos sutrikimus. Yra griuvimų ir su tuo susijusių pažeidimų rizika.	Ką tai rodo? Jei tai nėra augimo spurto laikotarpis ar liga, tuomet rezultatai gali rodyti vestibulinės sistemos sutrikimus, sąnarių ir kaulų funkcijos sutrikimus (pvz., viena koja ilgesnė), nesimetrišką kairės ir dešinės pusės raumenų išsvystymą, propriocepčijos sutrikimus. Padidėjusi griuvimų ir su tuo susijusių pažeidimų rizika.
			Rekomenduojama: Pliometriniai pratimai (pašokimas iš statinės padėties). Pratimai užsimerkus. Vaikščiojimas, stovėjimas ir pratimai, atliekami ant nestabilaus pagrindo. Važinėjimas dviračiu, riedučiais, riedlente. Čiuožimas pačiūžomis.	Rekomenduojama: Pritūpimai ant vienos ar abiejų kojų, atsilenkimai, atsispaudimai, atliekami ant nestabilaus pagrindo: balastinių treniruoklių (Bosu kamuolys, pusiausvyra lavinančią platformą, lentą, diską). Pratimai judant ir tuo pačiu metu stabliai laikant daiktą rankose (pvz.. padėklą su stikline vandens), ant galvos, gaudant ir metant kamuoliuką. Apsunkinant šiuos pratimus kognityvinėmis užduotimis (skaičiuoti atgal, atimti, padauginti ir pan.) Pratimus daryti po 20 min. 3–4 kartus per savaitę.	Rekomenduojama: Statiniai ir dinaminiai pratimai naudojant savo kūno svorį bei nestabilius paviršius, platformas, įvairaus dydžio kamuolius. Vaikščiojimas pirmyn ir atgal ant apversto suoliuko pagrindo (apie 10 cm pločio linija). Pusiausvyros treniruotėse aktyvuojasi viso kūno raumenys, todėl bendro raumenyno stiprinimas prisideda prie pusiausvyros lavinimo. Kojų raumenis, torsą, pilvo presą stiprinantys pratimai. Pratimai, lavinantys periferinį matymą. Pratimai judant ir tuo pačiu metu stabliai laikant daiktą rankose (pvz., padėklą su stikline vandens) ar ant galvos, gaudant ir

					metant kamuoliuką. Važinėjimas dviračiu, riedučiais, riedlente. Pratimai užsimerkus. Pratimus reikėtų atlikti 3 kartus per savaitę.
Pusiausvyrai ugdyti rekomenduojamos šios sporto šakos: karatė, dailusis čiuožimas, meninė gimnastika, sportinė gimnastika, buriavimas, alpinizmas, vandens slidės, kalnų slidinėjimas.					
2.	Lankstumas (testas – „Sėstis ir siekti“)	Lankstumas atspindi maksimalią sąnario judėjimo amplitudę. Gebėjimas atlanti jadesius didele amplitude.	Ką tai rodo? Geresnis lankstumas palengvina aerobinės veiklos atlikimą. Geresnis lankstumas susijęs su mažesne raumenų įtampa, padeda išvengti raumenų skausmo po intensyvios fizinės veiklos.	Ką tai rodo? Apsunkintos kai kurios kasdienės funkcijos, kai reikia pasiekti, pasilenkti ir pan. Isitempę raumenys darbui sunaudoja daugiau energijos nei būdami atpalaiduoti. Raumenyse blogiau cirkuliuoja kraujas, jie prasčiau aprūpinami maistinėmis medžiagomis. Didesnė netinkamos laikysenos susiformavimo rizika. Tikėtini nugaros skausmai suaugusiojo amžiuje. Rekomenduojama lankstumą lavinti 4–7 kartus per savaitę.	Ką tai rodo? Nepakankamas lankstumas gali rodyti netinkamą kolageno ir elastano santykį audiniuose. Nepakankamas lankstumas gali būti paveldėtas. Nepakankamas kai kurių sąnarių lankstumas apsunkina kasdienių fizinių veiklų kokybę. Isitempę raumenys darbui sunaudoja daugiau energijos nei atpalaiduoti. Raumenyse blogiau cirkuliuoja kraujas, jie prasčiau aprūpinami maistinėmis medžiagomis. Sunku pasilenkti, pasiekti. Laikui bėgant, dėl nelankstumo susiformuoja netinkama laikysena. Didesnė apatinės nugaros dalies skausmų rizika ateityje. Fizinis pasyvumas yra viena iš galimų nelankstumo priežasčių.
			Rekomenduojama: Dinaminiai tempimo pratimai, atliekami didinant jadesio amplitudę iki maksimalios. Atliekama iki 40 ir daugiau pakartojimų per 3–4 serijas.	Rekomenduojama: Statiniai tempimo pratimai, atliekami išlaikant pozą 15–30 sek. Dinaminiai tempimo pratimai, atliekami didinant jadesio amplitudę iki maksimalios. Atliekama 8–15 pakartojimų,	Rekomenduojama: Rekomenduojama lankstumą lavinti 4–7 kartus per savaitę. Tempimo ir raumenų relaksacijos pratimai. Taikytinės propriocepsinės neuroraumeninės facilitacijos (toliau – PNF) metodas. Jo esmė sudaro raumenų

			Vengti didelės judesio jėgos ir greičio.	pradedant nuo 1 serijos ir laipsniškai didinant iki 3–4 serijų.	susitraukimo, atsipalaivavimo, tempimo derinimas, kurio metu tobulėja neuroraumeninių impulsų perdavimas. PNF metodas yra efektyvesnis už statinį tempimą, tačiau jį naudojant reikalinga partnerio pagalba, sugaištama daugiau laiko. Tempimo pratimai, atliekami tol, kol nesukelia nemaloniu pojūčiu. Tempiant vengti spyruokliavimo.
--	--	--	--	---	--

Lankstumui ugdyti rekomenduoojamos šios sporto šakos / sportinės veiklos: meninė gimnastika, dailusis čiuožimas, vaikams ir paaugliams adaptuota jogą, pilatesas.

3.	Kojų raumenų jėga (testas – „Šuolis į tolį iš vietas“)	Raumenų jėga atspindi kojų raumenų gebėjimą įveikti pasipriešinimą. Staigioji / sprogstamoji kojų raumenų jėga – jėga, pasireiškianti per trumpiausią laiką.	Ką tai rodo? Raumenų jėga yra pakankama, siekiant užtikrinti darnų organizmo vystymąsi ir apsisaugoti nuo kaulų mineralų tankio mažėjimo ir su tuo susijusių traumų rizikos. Didesnė raumenų jėga siejasi su geresne laikysena, mažesne raumenų pažeidimo rizika, palankesne kaulų mase, mažesne osteoporozės rizika, geresniu gliukozės pasisavinimu, geresne medžiagų apykaita ilsintis, o tai padeda kontroliuoti kūno svorį.	Ką tai rodo? Mažesnė raumenų jėga siejasi su blogesne laikysena, didesne raumenų pažeidimo rizika, mažesne kaulų mase, blogesniu gliukozės pasisavinimu, blogesne medžiagų apykaita ilsintis. Gali būti sunku atlkti raumenų jėgos reikalaujančias fizines veiklas.	Ką tai rodo? Silpnai išsvystęs kojų ir bendras raumenynas šiame amžiaus tarpsnyje yra pataisomas raumenų treniruotėmis, jei jo nesalygoja kokie nors fiziniai sutrikimai, ligos.
			Rekomenduojama: Kojų raumenų jėgos palaikymui rekomenduojama atlkti: pritūpimus su svoriu, laikomu rankose;	Rekomenduojama: Įtūpstai; įtūpstai su kojos pakėlimu, kojos atitraukimu. Izometriniai pratimai – pritūpimai, priglaudus nugara	Rekomenduojama: Pratimai, įveikiant pasipriešinimą. Pritūpimai be svorio. Įtūpstai; įtūpstai su kojos pakėlimu, kojos atitraukimu.

			<p>pliometrinius pratimus (pašokimas iš statinės padėties) – užšokti ant paaukštintos platformos iš statinės padėties; šuoliukus su šokdyne.</p>	<p>prie sienos; gulint ant nugaros spausti kamuolį tarp sulenkštų kojų. Šuoliai iš vietas ir šuoliukai: šie išlaikant balansą nusileidimo ant pagrindo fazėje yra veiksmingesni, nei šuoliai ir šuoliukai tuo pat vėl atšokus nuo pagrindo; šuoliukai su šokdyne. Balansavimo pratimai taip pat stiprina apatinių galūnių pagrindinius raumenis. Šoninis éjimas su pasipriešinimo juosta ant kojų. Pratimai jégai lavinti atliekami dukart per savaitę, ne mažiau kaip 20–30 min. vienu kartu. Didelio svorio / mažo pakartojimų skaičiaus treniruotés padeda pasiekti geresnių raumenų jégos rezultatų nei mažo svorio / didelio pakartojimų skaičiaus treniruotés. Siekiant išugdyti kartu raumenų staigiąjā jégą ir ištvermę, treniruotéje krūvio seka griežtai turi būti tokia: pradžioje treniruojama jéga, vėliau – ištvermė.</p>	<p>Šoninis éjimas su pasipriešinimo juosta ant kojų. Balansavimo pratimai, kurie stiprina apatinių galūnių pagrindinius raumenis. Šuoliukai su šokdyne. Krūvius reikia didinti laipsniškai, nepažeidžiant sausgyslių, raiščių, kremzlių ir kaulų, nes jie prie krūvių pripranta lėčiau nei raumenys.</p>
--	--	--	--	---	--

Kojų raumenų jégai ugdyti rekomenduojamos šios sporto šakos / sportinės veiklos: kovos menai, futbolas, sportinė gimnastika, sportiniai šokiai, gatvės šokiai, dailusis čiuožimas, ledo ritulys, žolės riedulys, slidinėjimas, vandens slidės, šuoliai ant batuto.

4.	Raumenų ištvermė (testas „Kybojimas“ –	Raumenų ištvermė – tai organizmo gebėjimas priešintis nuovargiui atliekant jégos pratimus. Ji	Ką tai rodo?	Ką tai rodo?	Ką tai rodo?
			Raumenų ištvermės rodiklis patenka tarp didžiosios	Atliekant fizines veiklas, ypač sietinas su tų pačių judesių	Silpna raumenų ištvermė salygoja greitesnį jų pavargimą, skausmą atliekant fizines veiklas,

	sulenktomis rankomis“)	būdinga toms sporto šakoms, kurioms reikalingi palyginti ilgalaikei, dažni ir stiprūs raumenų susitraukimai, nemažinant jų darbo efektyvumo. Ši fizinė savybė dažniausiai lemia veiksmų efektyvumą, pvz., padeda išlaikyti optimalias judesio charakteristikas startuoojant, spurtuoojant. Ypač ji reikalinga nuvargus ir atkakliai kovojojant su priešininku.	daugumos toko amžiaus paauglių rodiklių. Gera raumenų ištvermė net turintiems antsvorį ar nutukusiems padeda sumažinti širdies-kraujagyslių sistemos ligų riziką vyresniame amžiuje.	pasikartojimu, raumenys gana greitai pavargsta. Galima širdies-kraujagyslių sistemos ligų rizika vyresniame amžiuje.	ypač susijusias su tų pačių veiksmų pasikartojimu. Didesnė širdies-kraujagyslių sistemos ligų rizika vyresniame amžiuje.
			Rekomenduojama: Vieno sąnario pratimai (pvz., dvigalvio raumens treniravimas), kurie nukreipti į specifinę raumenų grupę, ir pratimai, kuriuose įsijungia grupė sąnarių (pvz., svorio kėlimas atsigulus ant suoliuko, pritūpimai su štanga), sujungiant koordinuotą kelių raumenų grupių darbą.	Rekomenduojama: Pratimai atliekami su vaikui tinkamo dydžio treniruokliais, laisvaisiais svoriais, elastinėmis juostomis, medicininiais kamuoliais ir savo kūno svoriu. 8–12 raumenų pasipriešinimo pratimų atlkti 8–15 kartų vidutiniu intensyvumu po 4 serijas.	Rekomenduojama: Mažo svorio, didesnio pakartojimų skaičiaus treniruotės padeda pasiekti geresnių raumenų ištvermės rezultatų, nei didelio svorio / mažo pakartojimų skaičiaus treniruotės. Rekomenduojama pradėti nuo žemo intensyvumo treniruočių, 2–3 dienas per savaitę, praleidžiant dieną tarp treniruočių, po 1–2 pratimo serijas. Toliau didinti intensyvumą iki vidutinio, 8–12 pratimų atlkti 4 serijomis, kartojant 8–15 kartų. Sudarant treniruočių, skirtų jėgos ištvermei ugdyti, programas, būtina atsižvelgti į metodinius nurodymus: – naudoti nesudėtingus pratimus; – naudoti nedidelius svorius (geriausiai 45–50 proc. maksimaliai toleruojamo); – kiekvienoje pratimų serijoje daryti ne daugiau kaip 50 proc. maksimaliai galimų kartojimų skaičiaus. Pvz., jei pradedantysis gali atlkti 24 atsispaudimus nuo grindų, tai vienoje serijoje jis turi atlkti 10–12 kartų; poilsio laikas tarp pratimų serijų turi būti ne trumpesnis kaip 60 s ir ne ilgesnis kaip 80 s, nes per tokį laiką

					<p>organizmas atgauna jėgas pakankamai, nors ir nevisiškai;</p> <ul style="list-style-type: none"> – pasirinkti 10–15 pratimų, kurie turėtų lavinti visas raumenų grupes; – pasirinkti pratimus raumenims agonistams ir jų antagonistams, kad jie atliktų judesjų maksimalia amplitude; – į programą įtraukti pratimus, lavinančius raumenų lankstumą (tempimus); – vykdant treniruotę ratu parinkti 8–10 pratimų ir juos kartoti 20–80 kartų; – pirmąsias dvi savaites (du kartus per savaitę) treniruotis reikia naudojant nedidelius ar vienodus krūvius; – pratimus keisti kas 2–3 mėnesius; – judesius, ugdančius bet kurios rūšies jėgą, reikia atliki maksimalia amplitude; – atliekant pratimus reikia visiškai atpalaiduoti raumenis, nedalyvaujančius darbe, kad geriau funkcionuotų deguonies tiekimo sistema, geretū raumenų sandara.
--	--	--	--	--	---

Raumenų ištvermei ugdyti rekomenduojamos šios sporto šakos: sportinė gimnastika, baidarių ir kanojų irklavimas, imtynės, plaukimas, šiuolaikinė penkiakovė, tenisas, stalo tenisas, tinklinis, rankinis, šaudymas, virvės traukimas, šaudymas iš lanko, fechtavimasis, bokšas.

5.	Greitumas, vikrumas (testas – „10 x 5 m bėgimas šaudykle“)	Vikrumas – tai gebėjimas greitai pakeisti kūno judėjimo kryptį, tiksliai kontroliuojant judesius. Greitumas yra gebėjimas atliki judesius, veiksmus įvairiomis sąlygomis (ir esant pasipriešinimui) per trumpiausią laiką.	Ką tai rodo? Ši gerai išvystyta fizinė ypatybė leidžia paaugliui aktyviai ir efektyviai įsitraukti į sportines veiklas. Siejasi su geru savęs įvertinimu ir skatina įsitraukimą į komandinus žaidimus ir veiklas. Taip pat ši ypatybė, gerindama kūno mechaniką, apsaugo nuo traumų.	Ką tai rodo? Tai rodo, kad judesiai kontroliuojami nepakankamai, taip pat nepakankamai greitas atsigavimas po intensyvaus fizinio krūvio. Mažesnis greitumas ir vikrumas siejamas su antsvoriu ar nutukimu.	Ką tai rodo? Paauglys nepakankamai gerai kontroliuoja savo judesius. Padidėja kritimų, traumų rizika. Ilgiau atsistatomą po intensyvaus fizinio krūvio. Siejasi su mažesnio kaulų mineralų tankio rizika.
----	---	--	--	---	---

			Didelis vikrumas ir greitumas paauglystės metu padeda akumuliuoti pakankamą kaulų mineralų tankį.		
			<p>Rekomenduojama: 20–40 m krypties keitimo sprintinis bėgimas (3–5 krypties pakeitimai 100 laipsnių kampu). Vikrumą taip pat lavina ir pliometriniai pratiniai (pašokimas iš statinės padėties).</p>	<p>Rekomenduojama: Greitumas ir vikrumas dažniausiai ugdomas kartu su kitomis fizinėmis ypatybėmis. Šios ypatybės reikalauja tikslų judesių, atliekamų kuo greičiau, orientacijos laike ir erdvėje. Pratimus, žaidimus geriausiai keisti, kai tik jie išmokstami ir judesiai tampa automatiniais. Bėgimas su kliūtimis. Bėgimas greičiui keičiant kryptį.</p>	<p>Rekomenduojama: Atliekami įvairūs trumpalaikiai bėgimai maksimaliu greičiu, kurie pažairinami tuo pat metu aukštai keliant kojas, plojant rankomis, varinėjant kamuoli. Bėgimas nuokalnėn, pavėjui ir pan. Pratimo atlikimo trukmė – 10–60 s, pasyvus poilsis tarp pratimų – 1–4 min. Pradedama lėtesniu tempu ir, atliekant pratimus, kuriuose dalyvauja didieji kūno raumenys, laipsniškai didinamas tempas ir atliekami labiau specifiniai judesiai.</p>

Greitumui, vikrumui ugdyti rekomenduoamos šios sporto šakos: futbolas, rankinis, krepšinis, tenisas, lengvoji atletika, orientavimosi sportas, biatlonas, beisbolas, regbis, greitasis čiuožimas, šiuolaikinė penkiakovė.

6.	Širdies ir kraujagyslių sistemos pajėgumas (testas – „20 m bėgimas šaudykle“)	Širdies ir kraujagyslių sistemos pajėgumas atspindi kraujotakos ir kvėpavimo sistemų galimybę tiekti aktyviai dirbantiems raumenims pakankamą kiekį deguonies. Tai organizmo gebėjimas pasipriešinti nuovargiui, kurį sukelia ilgai trunkantis fizinis krūvis.	Ką tai rodo? Antsvorio, nutukimo ir metabolinio sindromo rizika yra labai maža. Dėl to mažesnė tikimybė ateityje susirgti širdies-kraujagyslių ligomis su sąlyga, kad bus palaikomas optimalus fizinis aktyvumas, mažiausiai 1 val. (geriau kelias valandas) per dieną vidutiniško ar didelio fizinio aktyvumo veiklą.	Ką tai rodo? Yra antsvorio, nutukimo ir metabolinio sindromo rizika. Atliekant fizines veiklas, greičiau pavargstama, dūstama. Jei tai nėra kokios nors lėtinės ar įgimtos ligos pasekmė, gali būti, kad paauglys sąlyginai daug laiko praleidžia pasyviai. Šio amžiaus vaikams būtina būti vidutiniškai ar intensyviai fiziškai aktyviems ne mažiau nei 1 val. (geriau kelias valandas) per dieną.	Ką tai rodo? Padidėjusi antsvorio, nutukimo ir metabolinio sindromo rizika. Apsunkinta adaptacija esant fiziniams krūviams. T. y. greitai pavargstama atliekant fizines veiklas. Didelė rizika suaugusiojo amžiuje susirgti širdies-kraujagyslių sistemos ligomis. Siejama ir su netaisyklinga laikysena. Jei tai nėra kokios nors lėtinės ar įgimtos ligos pasekmė, gali būti, kad paauglys sąlyginai daug laiko praleidžia pasyviai. Šio amžiaus vaikams būtina būti vidutiniškai ar intensyviai fiziškai aktyviems ne mažiau nei 1 val. (geriau kelias valandas) per dieną.
----	--	--	--	---	--

			<p>Rekomenduojama: Geresnei ištvermei ugdyti rekomenduojama neleisti organizmui atsigauti po fizinio krūvio visiškai. Pvz., jei po krūvio širdies susitraukimų dažnis siekia 170 tvinksnių per minutę, tai kita serija pradedama, kai širdies susitraukimų dažnis siekia 130 tvinksnių per minutę. Ištvermė lavinantys ir palaikantys pratimai apima ilgų distancijų bėgimą, važiavimą dviračiu, plaukimą.</p>	<p>Rekomenduojama: Intervalinės treniruotės, didelio intensyvumo fizinė veikla kaitaliojama su ženkliai pasyvesnės veiklos intervalais. Ištvermė lavinantys pratimai apima ilgų distancijų bėgimą, važiavimą dviračiu, plaukimą. Tokie užsiemimai padeda 5–6 proc. padidinti vaikų ir paauglių deguonies suvartojimą. Širdies ir kraujagyslių sistemos pajégumas padidėja, kai aerobiniai pratimai atliekami ne mažiau kaip 5 kartus per savaitę po 20–30 min, kai išlaikomas pasunkėjės kvėpavimas, padažnėjės širdies susitraukimų skaičius (maždaug dvigubai nei esant ramybės būsenos). Svarbu nepervargti, mankštintis, kol jaučiamas malonus nuovargis. Rekomenduojama veiklas atlkti 40–60 proc. savo maksimalaus pajėgumo.</p>	<p>Rekomenduojama: Ilgas ir nedidelio intensyvumo bėgimas. Jei per sunku – bėgimas kaitaliojamas su ėjimu. Judrieji žaidimai, važiavimas dviračiu, plaukimas. Sėdint prie televizoriaus, kompiuterio ar išmaniuų įrenginių praleisti ne daugiau nei 2 val. per dieną. Važinėjimas dviračiu. Greiti šokiai.</p>
	<p>Širdies ir kraujagyslių sistemos pajégumui ugdyti rekomenduojamos šios sporto šakos / sportinės veiklos: lengvoji atletika, orientavimosi sportas, irklavimas, aerobika, dviračių sportas, sportiniai šokiai, plaukimas, slidinėjimas, čiuožimas, krepšinis, futbolas, kalnų slidinėjimas, sportinė akrobatika.</p>				

3. Mokinį, besimokančių pagal pradinio ugdymo programas, fiziniam pajégumui ugdyti rekomenduojama naudoti kuo daugiau judriųjų žaidimų bei įvairių fizines ypatybes ugdančių pratimų, panaudojant ir šio priedo 1 ir 2 punktuose nurodytų sporto šakų elementus. Pratimai turi būti atliekami prižiūrint specialistui.

4. Atliekant mokinio fizinio pajėgumo testą „Šuolis į tolį iš vietas“ bei parengiamuosius pratimus, kuriuose vyrauja šuoliukai, sportiniai bateliai turėtų būti lanksčiu, storu padu (ne mažiau kaip 0,5 cm storio).

5. Siekiant gerinti savo fizinį pajėgumą, mokiniams rekomenduojama per dieną ne mažiau kaip 60 minučių užsiimti vidutinio intensyvumo (kai sušylama ir pradedama prakaituoti, kvėpavimas tampa greitesnis bei gilesnis, padidėja širdies susitraukimų dažnis, bet dar sugebama be didelių pastangų ilgai kalbėtis tarpusavyje) ar didelio intensyvumo (kai intensyviai prakaituojama, pasidaro daug sunkiau kvėpuoti, reikšmingai padidėja širdies susitraukimų dažnis, tampa sunku ilgiau kalbėtis) fizine veikla.

6. Kaulų ir raumenų sistemą stiprinantys pratimai turėtų būti atliekami ne rečiau kaip tris kartus per savaitę.

7. Mokinių laikas, praleistas sėdint, turėtų būti kuo labiau trumpinamas.

8. Siekiant išvengti nuovargio, sveikatos pažeidimų, nusivylimo ir atmetimo reakcijos, fizinio aktyvumo pratybų trukmę, intensyvumas, poilsio, atsigavimo laikas ir fizinio aktyvumo pratybų tikslai turėtų būti individualizuojami priklausomai nuo mokinio sveikatos, fizinės brandos, fizinio pajėgumo lygio, motyvacijos ir kitų veiksniių. Mokiniams turėtų būti leidžiama tobulėti kiekvienam savo greičiu, atsižvelgiant į jų individualias savybes.

9. Mokant mokinį naujų judesių, reikia nurodyti jų atlikimo rezultatą, kad rezultato žinojimas aktyvintų mokinį juos atlikti geriau, t. y. efektyvintų jų išmokinį bei ugdymą.

10. Mokyties naujų judesių, tobulinti jų atlikimo tikslumą, ugdyti pusiausvyrą rekomenduojama ryte, o raumenų jėgą – vakare (tokiu atveju jaučiamas mažesnis raumenų skausmas). Treniruotės greitumui ugdyti palankesnės popietiniu paros metu (tada raumenų temperatūra didesnė nei ryte), o ištvermei ugdyti palankus bet kuris paros metas.

11. Ugdant mokinio fizinį pajėgumą svarbu, kad ji palaikytų kiti jam reikšmingi žmonės. Fizinio pajėgumo ugdymo metu reikėtų labiau pabrėžti judėjimo procesą nei rezultatą.

12. Ugdant mokinio fizinį pajėgumą rekomenduojama sutelkti dėmesį į pagrindinius judamuosius gebėjimus, pabrėžiant, kad fizinio pajėgumo ugdymas yra ilgalaikis, reikalauja daug laiko, treniravimosi ir kartojimo.

13. Turėtų būti kompleksiškai ugdomos visos fizinės ypatybės. Nerekomenduojama treniruoti tik vieną ar kelias fizines ypatybes, pavyzdžiui, ištvermę, netreniruojant kitų, pavyzdžiui, lankstumo.

14. Rekomenduojama mokyti tikslaus judesių atlikimo.

15. Rekomenduojama įtraukti dvipusius judesius tada, kai vienpusiai judesiai jau yra gerai įvaldyti.

16. Rekomenduojama skatinti natūralų judėjimą: karstyti, šokinėti, bėgioti gamtoje, tam skirtoje teritorijoje ir pan. (ypač pagal pradinio ugdymo programą besimokantiems mokiniams).

17. Raumenų jėgos ugdymo pratybų pradžioje ir pabaigoje turėtų būti atliekami apšilimo ir atvėsimo pratimai, trunkantys po 10–15 min. Prieš raumenų jėgos ugdymo pratybas nerekomenduotina kaip apšilimo atlikti statinių tempimo pratimą, nes po jų atlikti pratimus su svoriais yra pavojingiau dėl didesnės traumų tikimybės. Prieš raumenų jėgos ugdymo pratybas kaip apšilimas rekomenduojamas dinaminis tempimas.

18. Siekiant sustiprinti fizinių pajégumą, ištvermę ugdančios pratybos turėtų būti derinamos su raumenų stiprinimo pratybomis ir tempimo pratimais.

19. Pirmiausia raumenų jėgos ugdymo pratimai turėtų būti išmokstami nenaudojant pasipriešinimo. Kai pratimo technika įvaldoma, galima įtraukti veiklas su savo kūno svoriu, svarmenimis ar kitus pratimus, kuriuos atliekant raumenys turi įveikti pasipriešinimą.

20. Fizinio aktyvumo pratybose dalyvaujantys mokiniai turėtų gerti pakankamai skysčių ir maitintis taip, kad gaunamų maisto medžiagų ir energijos kiekių atitinktų energijos sąnaudas dalyvaujant fizinio aktyvumo pratybose, nes šie veiksnių yra gyvybiškai svarbūs raumenų veiklai ir atsigavimui po fizinio aktyvumo pratybų.

21. Mokiniams rekomenduojama valgyti daugiau vaisių ir daržovių siekiant didesnės kojų ir rankų raumenų jėgos. Siekiant padidinti raumenų masę, reikėtų vartoti daugiau baltymų, anglavandeniu ir mineralinių medžiagų turintį maistą, kuris gali užtikrinti raumens maksimalaus susitraukimo greičio ugdymo energetinį aprūpinimą.

22. Fizinio aktyvumo pratybų metu mokiniai turėtų kontroliuoti kvėpavimą, kad užtikrintų sklandų širdies darbą (sulaikius kvėpavimą, gali padidėti kraujo spaudimas).

Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio
pagrindinės mokyklos mokinių,
besimokančių pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas,
fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos aprašo
4 priedas

**VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS
MOKINIO, BESIMOKANČIO PAGAL PRADINIO UGDYMO PROGRAMĄ, FIZINIO
PAJĘGUMO NUSTATYMO REZULTATAI**

(mokinio vardas, pavardė, klasė)

Pradinio ugdymo programa	Rezultatas	Spalva	Rekomendacijos
„Šuolis į tolį iš vietas“ (kojų raumenų jėgai nustatyti)			
„Teniso kamuoliuko metimas“ (rankų raumenų jėgai nustatyti)			
„10 x 5 m bėgimas šaudykle“ (greitumui, vikrumui nustatyti)			
„6 minučių bėgimas“ (širdies ir kraujagyslių sistemos pajėgumui nustatyti)			

Fizinio ugdymo mokytojas: _____

Tėvai: _____

Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio
pagrindinės mokyklos mokinių,
besimokančių pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas,
fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos aprašo
5 priedas

**VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS
MOKINIO, BESIMOKANČIO PAGAL PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMĄ, FIZINIO
PAJĒGUMO NUSTATYMO REZULTATAI**

(mokinio vardas, pavardė, klasė)

Pagrindinio ugdymo programa	Rezultatas	Spalva	Rekomendacijos
„Flamingas“ (pusiausvyrai nustatyti)			
„Sėstis ir siekti“ (lankstumui nustatyti)			
„Šuolis į tolį iš vietas“ (kojų raumenų jėgai nustatyti)			
„Kybojimas sulenkтомis rankomis“ (raumenų ištvermei nustatyti)			
„10 x 5 m bėgimas šaudykle“ (greitumui, vikrumui nustatyti)			
„20 m bėgimas šaudykle“ (širdies ir kraujagyslių sistemos pajęgumui nustatyti)			

Fizinio ugdymo mokytojas: _____

Tėvai: _____